

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het verslag van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over de uitvoering van het actieplan voor de circulaire economie

(COM(2019) 190 final)

(2020/C 47/14)

Rapporteur: **Peter SCHMIDT**

Raadpleging	Commissie, 11.4.2019
Rechtsgrondslag	Artikel 29, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
Besluit van het bureau	19.3.2019
Bevoegde afdeling	Landbouw, Plattelandsontwikkeling en Milieu
Goedkeuring door de afdeling	1.10.2019
Goedkeuring door de voltallige vergadering	31.10.2019
Zitting nr.	547
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	164/2/0

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) is ingenomen met dit verslag van de Commissie over de uitvoering van het actieplan voor de circulaire economie, en met name met de erkenning dat betrokkenheid van de stakeholders een cruciale rol speelt bij de transitie naar een kringlooeconomie. Ook staat het achter de plannen om een Europees groen pact te lanceren en een nieuw actieplan voor de circulaire economie voor te stellen dat specifiek gericht is op onder meer de textiel- en de bouwsector, zoals uiteengezet in de politieke richtsnoeren van verkozen Commissievoorzitter Von der Leyen ⁽¹⁾.

1.2. Het Europees Stakeholdersplatform voor de circulaire economie (ECESP) is een gevestigd platform voor het samenbrengen van de gemeenschap die zich in Europa met de circulaire economie bezighoudt. In 2017 werd het op gezamenlijk initiatief van het Comité en de Europese Commissie opgericht naar aanleiding van aanbevelingen in het EESC-advies over het pakket circulaire economie ⁽²⁾. Het partnerschap tussen de instellingen was een sleutelfactor voor het succes van het platform en dient dus te worden voortgezet en uitgebreid met het oog op een nieuw actieplan voor de circulaire economie, om ervoor te zorgen dat de maatschappelijke organisaties in het middelpunt van de economische transitie staan.

1.3. Het EESC is er vast van overtuigd dat het platform van cruciaal belang is voor de betrokkenheid van de belanghebbenden — een rol die het ook in de toekomst moet spelen en die nog moet worden versterkt. Het platform moet met name verder worden ontwikkeld om een brede aanpak van de circulaire economie mogelijk te maken, rekening houdend met de verbanden met andere beleidsterreinen (bv. energie, klimaatverandering, sociaal beleid, betrokkenheid van burgers, welzijn, sociale integratie/inclusie, rechten en verantwoordelijkheden van burgers en consumenten enz.) en op alle bestuursniveaus (Europees, nationaal, regionaal en lokaal); ook zou het platform de belemmeringen voor de overgang naar een circulaire economie in kaart moeten brengen, met name in belangrijke sectoren zoals textiel, voeding, bouw, elektronica en (micro)plastics. Er moet bewijsmateriaal worden verzameld over de voordelen op het vlak van werkgelegenheid, toegang tot diensten, kostenbesparingen en de economie modellen.

⁽¹⁾ A Union that strives for more — My agenda for Europe.

⁽²⁾ PB C 264, 20.7.2016, blz. 98.

1.4. Om het toenemende belang en de multidimensionale aard van de circulaire economie weer te geven, moeten de leden van de coördinatiegroep die het platform ondersteunen, tijdens het volgende mandaat andere belangrijke stakeholders (bv. uit de jeugdsector en de financiële sector) bij een en ander betrekken, helpen toekomstscenario's uit te stippelen om de sectorale dwarsverbanden te versterken, regelmatig bijeenkomen en ambassadeurs van het platform worden, ook op fora buiten de gemeenschap van de circulaire economie. Voorts zou de coördinatiegroep in de toekomst het testen van oplossingen voor de kringlooeconomie in de praktijk kunnen ondersteunen door middel van proefprojecten en levende laboratoria, waarop beleidsmakers zich kunnen baseren. De coördinatiegroep is en blijft essentieel voor het succes van het platform en moet dan ook worden geraadpleegd over de richting die nieuwe actieplannen voor de circulaire economie moeten uitgaan.

1.5. Om inclusief te zijn moet de overgang naar een circulaire economie op nationaal, regionaal en lokaal niveau worden aangestuurd. Activiteiten moeten worden toegesneden op lokale problemen en er moet munt worden geslagen uit de sterke punten van het lokale niveau.

1.6. Een decentrale aanpak kan bijzonder nuttig zijn om na te gaan hoe de kringlooeconomie het leven van de burgers ten goede kan komen. Het EESC pleit voor de oprichting van een burgerpanel circulaire economie om na te gaan hoe mensen omgaan met circulaire oplossingen en waarom zij daar wel of niet voor kiezen. Dit panel zou moeten voortbouwen op het bestaande consumentenpanel circulaire economie, een initiatief van leden van de coördinatiegroep van het ECESP, dat tot doel heeft meer inzicht te krijgen in de betrokkenheid van consumenten en burgers en de verandering in de richting van echt zinvol circulair gedrag in een stroomversnelling te brengen.

1.7. Financiering speelt nu al een belangrijke rol bij het bewerkstelligen van de transitie. Om de circulaire economie verder te decentraliseren en oplossingen op lokaal niveau mogelijk te maken, moeten lokale financiële instellingen in staat worden gesteld om de circulaire economie meer te ondersteunen, bijvoorbeeld via de uitbreiding van het EIB-programma circulaire steden naar "circulaire dorpen". Een ander voorstel om de economie in de richting van de beginselen van de kringlooeconomie te sturen, houdt in dat de belasting over de toegevoegde waarde (btw) wordt ingezet als economisch instrument om de levensduur van een product te helpen verlengen door hergebruik en reparatie.

1.8. Detailhandelaren spelen een belangrijke rol bij het circulair maken van producten; een taskforce voor circulaire detailhandel kan dan ook bijdragen tot verdere integratie van de beginselen van de circulaire economie in de waardeketen, en circulair consumptiegedrag mogelijk maken. De Commissie zou via het reeds bestaande forum voor de detailhandel kunnen ijveren voor de oprichting van een dergelijk taskforce. Maatschappelijke organisaties en organisaties van deskundigen op het gebied van duurzaam gedrag/duurzame levensstijl moeten bij dit proces worden betrokken om ervoor te zorgen dat de burgers vertegenwoordigd zijn en dat de problematiek van circulaire productie en consumptie op een geïntegreerde manier wordt aangepakt.

1.9. Overheidsopdrachten kunnen een drijvende kracht zijn achter de transitie. Om het gebruik van circulaire producten, werken en diensten te bevorderen en het potentieel van circulaire overheidsopdrachten voor het stimuleren van kringloopgebruik te benutten, is het belangrijk deze te institutionaliseren, de capaciteit en kennis van de relevante stakeholders op te bouwen, juridische duidelijkheid te verschaffen en de uitvoering ervan te ondersteunen. Opleiding inzake circulaire overheidsopdrachten zou zeer nuttig zijn. Ook een reeks workshops in Europa over marktbetrokkenheid, gericht op kringloopgebruik, zou effectief zijn. Om negatieve milieueffecten en afval gedurende de hele levenscyclus tot een minimum te beperken en in het beste geval te voorkomen, zouden minimale milieucriteria voor openbare aanbestedingen, waarin al in de EU-richtlijnen is voorzien, in alle lidstaten verplicht moeten worden gesteld.

1.10. Ook begrip en betrokkenheid van de consument zijn van cruciaal belang voor het welslagen van de overgang naar een circulaire economie. De invoering van een keurmerk voor de circulaire economie zou de overgang kunnen versnellen en consumenten helpen bij het maken van duurzame keuzes; wel zou een en ander gepaard moeten gaan met een Europese voorlichtingscampagne. Om meer begrip te kweken en mensen te helpen bij de overgang van de EU naar een circulaire economie is ook capaciteitsopbouw van kapitaal belang.

2. Actieplan voor de circulaire economie

2.1. In de Europa 2020-strategie wordt benadrukt dat slimme, duurzame en inclusieve groei een manier is om het concurrentievermogen en de productiviteit van de EU te vergroten en een duurzame sociale markteconomie te ondersteunen. De circulaire economie is een belangrijke opstap naar de uitvoering van deze strategie en het waarborgen van het welzijn van de mensheid en de planeet. In 2015 publiceerde de Europese Commissie een actieplan voor de circulaire economie om de transitie van een lineair economisch model naar een circulair model in Europa te ondersteunen en te bevorderen.

2.2. Het actieplan voor de circulaire economie ⁽³⁾ bevatte een ambitieus programma van 54 acties gespreid over meerdere waardeketens, onder meer op het gebied van productie, consumptie, afvalbeheer en secundaire grondstoffen. In dit actieplan verwijst de Europese Commissie meermaals naar de betrokkenheid van en samenwerking met stakeholders om de transitie naar een circulair economisch model mogelijk te maken.

(3) COM(2015) 614 final.

2.3. In 2016 heeft het Europees Economisch en Sociaal Comité een advies uitgebracht over het pakket circulaire economie ⁽⁴⁾, en voorgesteld om een platform op te richten waar de stakeholders goede praktijken, kennis en ervaringen kunnen uitwisselen. Het Comité en de Europese Commissie hebben samen het Europees stakeholdersplatform ⁽⁵⁾ voor de circulaire economie opgericht — een virtuele ruimte die stakeholders online en persoonlijk bijeenbrengt via een jaarlijkse conferentie. Dit platform wordt ondersteund door een coördinatiegroep — een groep van 24 personen die maatschappelijke organisaties uit heel Europa vertegenwoordigen en als ambassadeurs voor het platform optreden.

2.4. In 2019 heeft de Europese Commissie een verslag ⁽⁶⁾ goedgekeurd over de uitvoering van het actieplan, waarin de belangrijkste resultaten van het plan en de toekomstige uitdagingen worden gepresenteerd. In dit verslag komen thema's aan bod als de totstandbrenging van een circulaire economie en het versnellen van de transitie. In het kader van die transitie verwijst de Commissie specifiek naar de noodzaak van een sterke betrokkenheid van de stakeholders. De begeleidende documenten (SWD (2019) 90/91/92) zijn alleen in het Engels beschikbaar, wat het begrip en de deelname op het niveau van de lidstaten belemmert.

2.5. Het EESC is ingenomen met dit geactualiseerde verslag, en met name met de erkenning van de cruciale rol die de betrokkenheid van de stakeholders bij de transitie naar een kringlooeconomie zal spelen.

2.6. Ook in de nationale energie- en klimaatplannen moet rekening worden gehouden met de circulaire economie en moet meer aandacht uitgaan naar de sociale dimensie.

2.7. Er moet een volledige analyse worden gemaakt van alle materiaalstromen, zowel binnen als buiten de EU, als onderdeel van een bredere analyse van de impact van de circulaire economie op de handel.

3. Belanghebbenden aanzetten tot een toekomstig actieplan voor de circulaire economie

3.1. Het Europees platform voor de circulaire economie is al uitgegroeid tot een succesvol en zichtbaar EU-forum voor het faciliteren van sectoroverschrijdende dialogen met meerdere stakeholders en het uitwisselen van goede praktijken, strategieën en kennis over een breed scala aan onderwerpen m.b.t. de circulaire economie.

3.2. Zaak is nu ervoor te zorgen dat ook het regionale, nationale en lokale niveau erin slagen de diverse stakeholders met succes bij een en ander te betrekken, om zo de positieve effecten in alle lidstaten te vergroten en de burgers meer inspraak te geven. Het is belangrijk om te zorgen voor decentrale activiteiten die zijn afgestemd op de lokale problematiek, en munt te slaan uit de sterke punten van het lokale niveau. De verscheidenheid aan culturen en contexten in Europa houdt in dat voor elk land weer andere aandachtsgebieden en industrieën relevant zijn. Dat wordt benadrukt in de in opdracht van het EESC uitgevoerde studie over strategieën en stappenplannen voor de circulaire economie in Europa, bedoeld om synergieën en mogelijkheden voor samenwerking en alliantievorming in kaart te brengen ⁽⁷⁾.

3.3. Het gedrag en de motivatie van burgers om zich bezig te houden met circulaire oplossingen en de belemmeringen die zij daarbij ervaren, zijn evenzeer contextafhankelijk: vandaar het belang van allerhande decentrale experimenten, die het mogelijk maken meer inzicht te krijgen in circulair gedrag dat er echt toe doet, en daartoe aan te zetten. De inspanningen moeten lokaal relevant en actiegericht zijn en toegespitst worden op specifieke uitvoeringsactiviteiten in de verschillende landen, waarbij aan de behoeften van de lokale bevolking wordt voldaan en haar welzijn wordt bevorderd. Deze en andere strategieën inzake het gedrag van burgers worden momenteel onder de loep genomen in het consumentenpanel circulaire economie, en zouden nog moeten worden uitgebreid.

3.4. Een gedecentraliseerde aanpak die sociale indicatoren voor het meten van het succes van activiteiten van de kringlooeconomie op lokaal niveau omvat kan bijzonder nuttig zijn om te onderzoeken hoe de kringlooeconomie het leven van de burgers ten goede kan komen. Aspecten als het niveau van sociale interactie en integratie dankzij het delen van initiatieven of de voldoening van het aanleren van nieuwe vaardigheden voor het repareren van producten of het produceren van eigen voedsel of kleding zijn enkele voorbeelden van dit verband.

⁽⁴⁾ PB C 264 van 20.7.2016, blz. 98.

⁽⁵⁾ Europees stakeholdersplatform voor de circulaire economie.

⁽⁶⁾ COM(2019) 190 final.

⁽⁷⁾ Circular economy strategies and roadmaps in Europe: Identifying synergies and the potential for cooperation and alliance building — studie en het desbetreffende EESC-advies over Ontwikkeling van synergieën tussen verschillende stappenplannen betreffende de circulaire economie (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

3.5. Dit zou de vorm kunnen aannemen van nationale, regionale of stedelijke evenementen ⁽⁸⁾ voor stakeholders, waarbij de nadruk op problemen van lokaal belang wordt gelegd en de betrokkenheid van stakeholders op lokaal niveau wordt versterkt. De belangrijkste actoren zijn lokale kleine en middelgrote ondernemingen, overheden, maatschappelijke organisaties en met name consumenten, die de handen ineenslaan om:

- specifieke uitdagingen met lokale waarde aan te pakken;
- te bepalen hoe de circulaire economie kan bijdragen tot persoonlijk welzijn;
- in kaart te brengen hoe de circulaire economie geluk kan verschaffen en de levenskwaliteit kan vergroten;
- keuzes te bieden die burgers in staat stellen tot een duurzame en circulaire levensstijl;
- contact te leggen met lokale agentschappen en infrastructuur (of bij gebrek daaraan investeren in nieuwe);
- te voorzien in bemiddeling om lokale problemen op te lossen;
- de vakbonden te betrekken bij de vaardigheidsontwikkeling van lokale werknemers;
- leerhubs op te starten die ook na de evenementen blijven bestaan;
- standaardisatieprocessen zoals het Italiaanse “Prassi di Riferimento” ⁽⁹⁾ voor de circulaire economie te bespreken.

3.6. Dergelijke evenementen en platforms zullen met name van belang zijn in landen en regio's waar weinig circulaire activiteiten plaatsvinden. Zij moeten de aanzet geven tot nieuwe circulaire acties en betrokkenheid om te zorgen voor een breder begrip en een bredere implementatie van de circulaire economie in de hele EU. Toekomstige actieplannen voor de circulaire economie moeten lokale stakeholders en lokale oplossingen ondersteunen om EU-strategieën uit te voeren en het welzijn in alle landen van Europa te verbeteren.

3.7. Om lokale oplossingen voor de circulaire economie in de hand te werken en een bredere toepassing van dergelijke praktijken te stimuleren, is het belangrijk om in verschillende contexten reproduceerbare projecten op het gebied van de circulaire economie onder de aandacht te brengen en op te schalen — bijv. 100 circulaire wijken, 100 circulaire gemeenschappen, 100 circulaire dorpen, 10 circulaire campussen en 10 circulaire eilanden.

3.8. Financiering speelt nu al een belangrijke rol bij het bewerkstelligen van de transitie. Om de circulaire economie verder te decentraliseren en oplossingen op lokaal niveau mogelijk te maken, moeten lokale financiële instellingen in staat worden gesteld om de beginselen van de circulaire economie verder over te nemen — van een beter begrip van deze beginselen tot een betere ondersteuning van de transitie met producten, diensten en verrichtingen. Zo zou de Europese Investeringsbank gebruik kunnen maken van bestaande instrumenten die gericht zijn op grote steden, zoals het programma circulaire steden, dat kan worden uitgebreid tot “circulaire dorpen”. Lokale banken zouden hierbij een actievere rol moeten spelen. Ook de verbanden tussen klimaatverandering en de financiering van de circulaire economie moeten verder worden onderzocht.

3.9. De milieucrisis zijn systematisch verweven met de crises van ongelijkheid, migratie en democratie. Deze crises vloeien voort — maar niet alleen — uit de enorme ongelijkheid die inherent is aan financieel kapitalisme en de voortdurende uitholling van de democratie, en zijn het resultaat van het feit dat onze maatschappij volledig gericht is op de markt. Het is onmogelijk deze crisis adequaat aan te pakken als zij los van elkaar worden gezien; een goed opgezette circulaire economie kan helpen het economische, ecologische en sociale systeem minder kwetsbaar te maken.

3.10. Een systematische transitie moet ook een antwoord bieden op de sociale en milieu-uitdagingen die gepaard gaan met de crises die voortvloeien uit ongelijkheid of de uitholling van de democratie. Het is belangrijk om de dialoog met de maatschappelijke organisaties te bevorderen en zo de potentiële risico's en dieperliggende problemen van een circulaire economie aan te pakken en de relevante maatschappelijke organisaties beter in staat te stellen te zorgen voor een eerlijkere/rechtvaardige transitie.

3.11. De transitie naar de circulaire economie vereist dat de stakeholders nieuwe bekwaamheden/vaardigheden ontwikkelen voor een circulaire mentaliteit en circulaire praktijken, variërend van een grondigere kennis van de materiële samenstelling tot een beter begrip van bedrijfsmodellen en sociaal gedrag, met name in sleutelsectoren zoals textiel, bouw, levensmiddelen, elektronica en (micro)plastics. Het is belangrijk om de circulaire competenties van de belangrijkste stakeholders, zoals ondernemers, fabrikanten, detailhandelaars, openbare aanbesteders en burgers, te ontwikkelen en te verbeteren.

⁽⁸⁾ Bijvoorbeeld de Virtuous Circle Tour inzake circulaire economie van de Europese Commissie.

⁽⁹⁾ Zie UNI.

3.12. Om de transitie ingang te doen vinden, moeten ondernemers, fabrikanten, vakbonden en consumenten ondersteuning krijgen bij de ontwikkeling van een slimme, ICT-gestuurde circulaire economie. Dat kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld door de ontwikkeling van kenniscentra voor slimme circulaire economie, die in de lokale hubs kunnen worden geïntegreerd om uitwisseling en matchmaking te bevorderen, of door de oprichting van een taskforce met grote stakeholders uit de ICT-sector.

3.13. Er moet worden nagegaan of de btw kan worden ingezet om de levensduur van een product te verlengen door hergebruik en reparatie. Een aantal EU-lidstaten heeft reeds inspanningen geleverd om de btw op zowel tweedehandsgoederen als reparatiediensten te verlagen⁽¹⁰⁾.

3.14. Ook kan gebruik worden gemaakt van bestaande kaders die bij bedrijven al gekend zijn, bijvoorbeeld milieuauditinstrumenten zoals het milieubeheer- en milieuauditsysteem (EMAS), internationale instrumenten zoals de door de ISO ontwikkelde normen (bijv. ISO 14001 of de komende ISO/TC 323 inzake de circulaire economie) of de minimale milieucriteria (vastgelegd in EU-richtlijnen, maar niet verplicht van toepassing in de lidstaten).

3.15. Detailhandelaars spelen nu al een belangrijke rol bij de aanpassing van producten aan de circulaire economie, bijvoorbeeld door het gebruik van verpakkingsmateriaal te beperken. Detailhandelaars zouden ook een sterke invloed kunnen hebben op de levensstijl van de consument aangezien zij beslissen uit welk aanbod de consument kan kiezen, beïnvloeden wat de consument koopt en zelfs hoe de consument producten gebruikt en wegwerpt. Een circulaire taskforce voor de detailhandel, vergelijkbaar met het forum voor de detailhandel, kan bijdragen tot verdere integratie van de beginselen van de circulaire economie in de waardeketen, en ook circulair consumptiegedrag mogelijk maken; een dergelijke taskforce zou moeten worden uitgebreid tot organisaties die zich bezighouden met gedragsveranderingen, consumentenorganisaties en vakbonden.

3.16. Overheidsopdrachten zijn een drijvende kracht achter de transitie; in het actieplan voor de circulaire economie zijn maatregelen vastgesteld om de integratie van de beginselen van de circulaire economie in overheidsopdrachten te vergemakkelijken. Er is baanbrekend werk verricht waaruit lering is getrokken. Er ontstaan discussies over de vraag wat circulaire overheidsopdrachten in de praktijk inhouden en welke doorslaggevende rol circulaire overheidsopdrachten kunnen spelen bij het stimuleren van de ontwikkeling van de circulaire economie — bijvoorbeeld als een trekkende kracht (d.w.z. uitbreiding van de markt voor bestaande circulaire oplossingen via de koopkracht) of zelfs als een potentiële drijvende kracht (d.w.z. een kracht die nieuwe oplossingen helpt ontstaan om tegemoet te komen aan de behoeften van de openbare aankopers). Om het gebruik van circulaire overheidsopdrachten te bevorderen en het potentieel ervan voor het stimuleren van innovatie te benutten, is het belangrijk om deze overheidsopdrachten te institutionaliseren, de capaciteit en kennis van de relevante stakeholders op te bouwen, juridische duidelijkheid te verschaffen en dialogen inzake circulaire overheidsopdrachten te bevorderen.

3.17. Een circulaire levensstijl of circulaire gedragsverandering kan een aanvullende indicator zijn voor het meten van de systemische transitie naar een circulaire economie en kan de invloed laten zien van de infrastructuur, ondernemingen en beleidsmaatregelen van de circulaire economie op het niveau van de burger. Het is belangrijk dat wij als Europese burgers kunnen stilstaan bij wat en hoe we vandaag de dag gebruiken, repareren en weggooien in plaats van bij wat en hoe we vroeger gebruikten, huurden, repareerden en weggooiden. Op stadsniveau moeten instrumenten als "levende laboratoria" worden gecreëerd. Levende laboratoria zijn reële omgevingen, zoals huishoudens, organisaties en zelfs stadswijken, waarin circulaire oplossingen en maatregelen tot prototype kunnen worden gemaakt, in de praktijk kunnen worden getest en kunnen bijdragen tot de uitstippeling van strategieën voor de circulaire economie. Het EESC heeft in zijn advies "Duurzamere consumptie: de levensduur van industrieproducten en herstel van het consumentenvertrouwen via voorlichting" al gepleit voor een resolutere aanpak van voortijdige veroudering. Met name moet worden overwogen om de garantieperiode te verlengen tot ten minste vijf jaar. Het consumentenpanel circulaire economie buigt zich in samenwerking met het bedrijfsleven, ngo's en consumentenorganisaties over oplossingen en modellen voor levenslange garantie.

3.18. De circulaire economie is een belangrijk instrument voor de verwezenlijking van de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling (SDG's) en een koolstofarme economie. Om de transitie naar een kringlooeconomie sneller te doen verlopen, is het belangrijk om in te zetten op dialoog en uitwisseling over de wijze waarop stakeholders de circulaire economie kunnen gebruiken als instrument om de SDG's of andere relevante doelstellingen te bereiken. Om ervoor te zorgen dat een circulaire en duurzame economie voor alle stakeholders werkt, moeten werknemers worden ondersteund via bestaande kaders, zoals beroepsopleiding, zodat bestaande en toekomstige werknemers de vaardigheden verwerven die nodig zijn om de transitie te schragen.

3.19. Het is belangrijk om aan te tonen hoe op een circulaire economie gerichte innovatie het concurrentievermogen van een duurzamere en koolstofarme economie kan stimuleren. Universiteiten en onderzoekscentra moeten potentiële circulaire-innovatiehubs zijn voor het ontwikkelen, testen en verspreiden van innovaties, aangezien de onderzoekscapaciteit van universiteiten goed toereikt om circulaire uitdagingen aan te gaan. Probleemoplossend leren en opleiden is nuttig om toekomstige innovators, ondernemers en onderzoekers, die hun carrière aan universiteiten ontwikkelen, aan te moedigen. Universiteiten met een hoge bevolkingsdichtheid en de vraag naar hulpbronnen kunnen fungeren als levende laboratoria om de oplossingen te testen voordat ze worden gelanceerd. Proefprojecten zijn noodzakelijk om schaalbare circulaire campusbenaderingen en -oplossingen te ontwikkelen en te demonstreren, en een netwerk van circulaire campussen kan helpen om de kennisuitwisseling verder te bevorderen.

⁽¹⁰⁾ Reduced taxation to support re-use and repair.

3.20. De transitie naar een circulaire economie in Europa zal ongetwijfeld een invloed hebben op de stakeholders op internationaal niveau, bijvoorbeeld via handelsovereenkomsten. Door te innoveren met het oog op de overgang naar een circulaire economie kan Europa wereldwijde normen vaststellen voor een eerlijkere economie die voor al zijn burgers werkt, divers is en aan te passen valt aan zowel landelijke als stedelijke gebieden. Dit vereist een lokale, regionale en nationale aanpak om de stakeholders uit het maatschappelijk middenveld te betrekken bij de uitwerking, ontwikkeling, uitvoering en monitoring van strategieën voor een circulaire economie ⁽¹¹⁾ op maat van deze regio's (d.w.z. armoedebestrijding, het scheppen van kwaliteitsbanen en een hogere levenskwaliteit, werken binnen ecologische grenzen). De Sloveense aanpak van de routekaart voor de circulaire economie kan in dit verband als een goede praktijk worden beschouwd. Het EESC moedigt de beleidsmakers die bij het opstellen van circulaire strategieën en routekaarten betrokken zijn om deze aanpak te volgen.

4. De rol van het Europees Stakeholdersplatform voor de circulaire economie (ECESP)

4.1. Het ECESP is een gevestigd platform voor het samenbrengen van de gemeenschap die zich in Europa met de circulaire economie bezighoudt. In 2017 werd het op gezamenlijk initiatief van het Comité en de Europese Commissie opgericht naar aanleiding van aanbevelingen in het EESC-advies Maak de cirkel rond — Een EU-actieplan voor de circulaire economie ⁽¹²⁾. Het platform dient om de raadpleging van het maatschappelijk middenveld, de samenwerking tussen nationale, regionale en sectorale netwerken en de uitwisseling van expertise, informatie en beste praktijken te vergemakkelijken. Het EESC fungeert als secretariaat van dit platform en slaat zo een brug tussen het maatschappelijk middenveld en de beleidsmakers.

4.2. Het platform wordt ondersteund door een coördinatiegroep van 24 deskundigen uit heel Europa, geselecteerd uit maatschappelijke organisaties, vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en de vakbonden, denktanks, onderzoekscentra en overheidsinstanties die belang hebben bij de circulaire economie. Deze diverse groep van stakeholders vertegenwoordigt dit Europese platform bij hun acties en rol op lokaal, regionaal en nationaal niveau. Deze acties worden met succes ondersteund door het EESC en de Europese Commissie via het virtuele platform ⁽¹³⁾.

4.3. De coördinatiegroep bepaalt de activiteiten van het platform, waaronder het thema van de tweede dag van de jaarlijkse Europese conferentie over circulaire economie (met tot dusver drie edities), en de leden treden op als ambassadeurs van het platform. De groep komt eenmaal per jaar formeel bijeen en heeft een mandaat tot 2020. De groep is opgericht na een oproep tot het indienen van blijken van belangstelling en de bevoegdheden werden door het EESC en de Europese Commissie vastgesteld. In de toekomst zouden de leden van de coördinatiegroep regelmatig en/of met een specifieke agenda moeten bijeenkomen en zich ook buiten de gemeenschap van de circulaire economie moeten opwerpen als ambassadeurs.

4.4. Het partnerschap tussen de instellingen was een sleutelfactor voor het succes van het platform en dient te worden voortgezet en uitgebreid met het oog op een nieuw actieplan voor de circulaire economie, om ervoor te zorgen dat de actoren van het maatschappelijk middenveld in het middelpunt van de economische transitie staan.

4.5. De coördinatiegroep van het platform biedt een schat aan potentiële kennis en ervaring op het niveau van de lidstaten, en het is belangrijk dat de Europese instellingen, zoals de Europese Commissie en de Europese Investeringsbank, daarvan het nut inzien. Deze kennis en ervaring moeten worden bevorderd door een actievere betrokkenheid van en overleg met de coördinatiegroep. De betrokkenheid van de coördinatiegroep is en blijft een wezenlijk deel van het succes van het platform en moet vervat zitten in elk nieuw actieplan voor de circulaire economie. Dat moet tot uiting komen in alle nieuwe mandaten voor het platform, waarbij er naar moet worden gestreefd de rol die deze actoren uit het maatschappelijk middenveld reeds hebben gespeeld, bijvoorbeeld op het gebied van consumenten, financiën, bio-economie, onderwijs en innovatie, verder te ontwikkelen. De coördinatiegroep moet daarom worden geraadpleegd over de beleidsoriëntatie voor een eventueel nieuw actieplan. In dit verband zal het EESC een sleutelrol blijven spelen bij de integratie van de stakeholders in het beleidsvormingsproces.

4.6. De expertise van het EESC op het gebied van consensus en inclusiviteit is van cruciaal belang. Het Comité verzorgt het secretariaat en de website van het ECESP en krijgt voor die belangrijke rol erkenning en ondersteuning. Deze structuur is van wezenlijk belang geweest voor het bredere succes van het ECESP.

4.7. De website van het platform is ook een rijke bron aan kennis en goede praktijken en maakt het mogelijk een "virtueel éénloketsysteem" voor de circulaire economie op te zetten. Dit cruciale online-instrument moet de nodige institutionele steun blijven genieten en de ruimte en middelen krijgen om te groeien, zodat het innovatieve oplossingen, cruciale kennis en belangrijke contacten kan blijven verspreiden om betrokkenen in heel Europa de kans te geven de mogelijkheden van de transitie naar de circulaire economie te benutten.

Brussel, 31 oktober 2019.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Luca JAHIER

⁽¹¹⁾ EESC-advies over Ontwikkeling van synergieën tussen verschillende stappenplannen betreffende de circulaire economie (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

⁽¹²⁾ PB C 264, 20.7.2016, blz. 98.

⁽¹³⁾ Europees stakeholdersplatform voor de circulaire economie